

ПРАВО ПЛАТНИКА ПОДАТКІВ НА ПІЛЬГУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Пришва Н. Ю.

доктор юридичних наук,

професор кафедри фінансового права

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

м. Київ, Україна

Повномасштабна збройна агресія Росії проти України, що розпочалась 24 лютого 2022 року, завдала значної шкоди суб'єктам господарювання, ускладнила їх діяльність. Частина території країни залишається тимчасово окупованою, знищено виробничі потужності та майно десятків тисяч підприємців.

Одним із інструментів, до якого звертаються платники податків-підприємці в сучасних умовах, з метою підтримки свого бізнесу, є використання податкових пільг. Це дозволяє їм спрямовувати частину вивільнених від оподаткування коштів на відновлення та подальший розвиток підприємницької діяльності.

Відповідно до п.п. 17.1.4. п. 17.1. ст. 17 Податкового кодексу України (далі – ПК), платник податку має право «... користуватися податковими пільгами за наявності підстав у порядку, встановленому цим Кодексом» [1].

Слід розрізнити пільги постійні та тимчасові. Постійні пільги закріплено в ПК, в міжнародних договорах та, якщо мова йде про місцеві податки, в рішеннях органів місцевого самоврядування. Вони надаються на постійній основі та не пов'язані ні з воєнним станом, чи будь-якими іншими особливими періодами. Тимчасові пільги мають часові рамки, наприклад, встановлюються на період воєнного стану. Ці пільги закріплено: 1) в Розділі XX «Перехідні положення» ПК; 2) в рішеннях органів місцевого самоврядування щодо місцевих податків. Наприклад, відповідно до рішення Київської міської ради від 13.09.2022 року № 5450/5491, з метою підтримки суб'єктів господарювання в умовах воєнного стану, з 1 березня по 31 травня 2022 року ставка земельного податку за земельні ділянки, нормативну грошову оцінку яких проведено, складала в місті Києві 0 відсотків від нормативної грошової оцінки землі [2]; 3) чинним законодавством, а саме ст.15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» [3], передбачено право військових адміністрацій приймати рішення щодо

надання пільг зі сплати місцевих податків і зборів, якщо рішення відповідної ради з цих питань не прийнято.

Протягом 2022 року Верховною Радою України було прийнято низку законів щодо внесення змін та доповнень до ПК в частині встановлення тимчасових податкових пільг на час воєнного стану.

Серед найбільш суттєвих пільг, які було надано підприємцям на час воєнного стану на підставі норм ПК, слід виділити наступні: 1) платникам єдиного податку першої та другої групи було надано право не сплачувати цей податок (п.п. 9.1 п. 9 підрозділу 8 розділу XX ПК); 2) платникам єдиного податку третьої групи відсоткову ставку було встановлено в розмірі 2 відсотків від доходу (п.п. 9.4 п. 9 підрозділу 8 розділу XX ПК); 3) ця ж категорія платників (третья група) була звільнена від обов'язку нарахування та сплати податку на додану вартість за операціями з постачання товарів, робіт та послуг, місце постачання яких розташоване на митній території України, а також від подання податкової звітності з податку на додану вартість, а їх реєстрація платником податку на додану вартість була призупинена (п.п. 9.5 п. 9 підрозділу 8 розділу XX ПК); 4) надано пільги щодо плати за землю (п.п. 69.14 п. 69 підрозділу 10 розділу XX ПК), податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (п.п. 69.22 п. 69 підрозділу 10 розділу XX ПК), надано пільги щодо сплати мінімального податкового зобов'язання (п.п. 69.15 п. 69 підрозділу 10 розділу XX ПК). Останні з названих пільг стосувались територій, на яких ведуться (велися) бойові дії; територій, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації; земельних ділянок, визначених обласними військовими адміністраціями як засмічені вибухонебезпечними предметами та/або на яких наявні фортифікаційні споруди. Перелік таких територій затверджено наказом Міністерства з питань реінтеграції № 309 від 22.12 2022 року.

Не дивлячись на те, що бойові дії в Україні тривають, воєнний стан не скасовано, пільги платникам єдиного податку планують відмінити на території усєї країни, починаючи з 1 липня 2023 року. Ініціатором таких змін виступив Кабінет Міністрів України, подавши відповідний законопроект до Верховної Ради України [4]. Така ініціатива була обґрунтована необхідністю виконання Україною зобов'язань в рамках Меморандуму про економічну та фінансову політику від 8 грудня 2022 року.

В пояснювальній записці до законопроекту Уряд переконує, що «скасування права для фізичних осіб – підприємців та юридичних осіб бути платниками єдиного податку III групи із застосуванням ставки єдиного податку у розмірі 2% від суми доходу дозволить додатково залучити у 2023 році до бюджетів близько 8 млрд гривень» [4]. Однак,

вбачається, що позиція уряду дещо оптимістична. Не у всіх регіонах України платники податків – суб'єкти господарювання, зможуть працювати за правилами оподаткування, що діяли до початку воєнної агресії. Підприємці із Харківської, Запорізької, Дніпропетровської областей, знаходячись поряд з лінією фронту, працюють у значно складніших умовах, ніж підприємці з Хмельниччини, Львівщини, Чернівців тощо.

На час воєнного стану доцільно передати органам місцевого самоврядування право визначати розмір ставки єдиного податку для платників третьої групи, встановивши в ПК лише її максимальний граничний розмір. Нагадаємо, що відповідно до норм ПК, що діяли до 1 квітня 2022 року (тобто, до запровадження особливостей оподаткування на період воєнного стану), ставка для цієї групи платників єдиного податку була фіксованою: 3 відсотки доходу – у разі сплати податку на додану вартість згідно з ПК; 5 відсотків доходу – у разі включення податку на додану вартість до складу єдиного податку (п. 293.3. ст. 293 ПК).

Єдиний податок – це платіж, що зараховується в повному обсязі до місцевих бюджетів (п.19 ч.1 ст.64 Бюджетного кодексу України). Саме органи місцевого самоврядування володіють об'єктивною інформацією щодо впливу пільг по місцевим податкам на наповнення місцевого бюджету, та щодо можливості суб'єктивної господарювання в умовах воєнної агресії на відповідній території займатися підприємницькою діяльністю на довоєнному рівні. Тому і питання встановлення ставки податку для платників єдиного податку третьої групи має бути на час воєнного стану віднесено до повноважень органів місцевого самоврядування.

Література:

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n6944> (дата звернення: 20.02.2023).

2. Рішення Київської міської ради від 13.09.2022 року №5450/5491 «Про внесення змін до рішення Київської міської ради від 23 червня 2011 року №242/5269 «Про встановлення місцевих податків і зборів у м. Києві». URL: <https://kmr.gov.ua/sites/default/files/5450-5491.pdf> (дата звернення: 20.02.2023).

3. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12 травня 2015 року № 389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 20.02.2023).

4. Проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо особливостей

оподаткування у період дії воєнного стану» (№8401 від 31.01.2023).
URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/41268> (дата звернення:
20.02.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-292-3-41>

СПІВПРАЦЯ ТА ВЗАЄМОДІЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ З ІНШИМИ СУБ'ЄКТАМИ ЩОДО ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Саббатовський В. Ю.

*ад'юнкт кафедри адміністративного права та процесу
Харківського національного університету внутрішніх справ
м. Харків, Україна*

Домашнє насильство є комплексним явищем, тому необхідною умовою ефективної протидії домашньому насильству є залучення різних структур. Однією із засад діяльності органів Національної поліції у цій сфері є взаємодія та співпраця з органами державної влади, органами місцевого самоврядування та громадськими організаціями [1, 2], що потребує, у першу чергу, теоретичного осмислення й уточнення та належного обґрунтування категоріального апарату з означеної тематики, а саме понять «взаємодія» і «співпраця».

Термін «взаємодія» походить від словосполучення «взаємна дія», що означає процес безпосереднього чи опосередкованого впливу об'єктів (суб'єктів) один на одного. Великий тлумачний словник сучасної української мови надає таке визначення цієї дефініції: «Взаємодія – це взаємний зв'язок між предметами у дії, а також погоджена дія між ким-, чим-небудь, взаємний вплив тіл чи частинок, який зумовлює зміну стану їхнього руху» [3]. Зазначені ознаки взаємодії – вплив, погодженість (зв'язок), зміна стану – використані у трактуванні поняття «взаємодія» науковцями із різних галузей: філософії [4], психології [5], права [6], державного управління [7] тощо.

Вплив – це дія, яку певна особа чи предмет або явище виявляє стосовно іншої особи чи предмета [8]. Вплив має бути взаємним, тобто усі учасники впливають один на одного.

Під час взаємодії встановлюються найрізноманітніші зв'язки між об'єктами, включаючи причинно-наслідкові, що зумовлює системність компонентів. Отже, взаємодія є основою будь-якої системи її елементів,